

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om den rette Grundighed,

i Anledning af den store Trængsel af Førefag
især i lærde Skoler.

Indbydelsesskrift

til

den aarlige Hovedexamen

i Vorgerdydskolen paa Christianshavn
fra 19de til 22de Juli 1847,

udgivet tilligemed Skoleefterretninger

af

Mag. M. Hammerich,
Skolens Forstander.

Kjøbenhavn.

Trykt i Louis Kleins Bogtrykkeri.

Om den rette Grundighed.

Det hører til vor Tidsalders Egenheder, at den i Skolen fordrer større og større Fleersidighed i Kunstdæk og Danselse, men i Livet hylder Grundætningerne for „Arbeidets Fordeling“ og søger at fremme Dygtighed ad Ensidigheds Bei. En Kunstner som Michel Angelo, der paa eengang var Maler, Billedhugger og Bygmester, en Lærd som Grasmus eller Scaliger vilde af flere Grunde ikke set fremstaae i vor Tid, og kunde han undgaae Overfladiskhed, vilde han idetmindste ikke undgaae Beskyldningen dersor. I Kunst og Videnskab som i det borgerlige Liv har gjerne Enhver sin lille Lod at opdyrke: de Alsidige blive til Dilettanter, som snarere lege end arbeide, eller de gaae fra Get til et Andet for sjælden at vende tilbage til hvad de eengang have forladt. Men netop denne Ensidighed ved de Yeldres Arbeiden skal maaßee have sin Modvægt i den forberedende Danselses Fleersidighed. Vißt er det, at Skoleundervisningen, ikke blot i de lavere Skoler, som vel endog trænge til my Udvidelse, men ogsaa i de høiere bliver stadig udvidet med Hensyn til Lærefagernes Antal, og at hvad Staten i saa Henseende forordner, staarer i Samklang med den herskende offentlige Mening. Hvormeget uavlig de lærde Skoler ere udvidede i denne Retning, kan kun altsor vel sjiønnes af Fordringerne ved Afgangsprøven, hvor Fagene siden vort Xxhundredes Begyndelse, ligefrem ere for døbbede. Den-

gang blev der nemlig anstillet Probe i Theologia, Latina, Græca, Ebræa, Historia et Geographia og Sphærica. Siden er der, som bekjendt, foruden Udarbejdelse i Modersmaalet tilsviet Thydst, Transf, Arithmetik og Geometri og nu endelig Naturhistorie og Naturlære. Desuden har en Deel af disse Fag flere eller færre udtrykkelig fremhævede Bisag, og der er slet ingen Grund til at antage, at man hermed skulde lade det være nok, skjønt det maaſke er meer end nok. Allerede nu er omrent det Maal naaet, som Hertugen af Augustenborg tilsigtede ved Udkastet af 1795, og hvorom Rector Oluf Worm i sin Betænkning yttrede sig saaledes:

„Den Encyclopædie af Skolevidenskaber, som Deres Durchlauchtighed har udkastet, er vid og stor. Intet Fag sættes stiftsmoderlig tilføde, og ingen Kunstdæk, som hører til en leerd og liberal Opdragelse, savnes i samme; den svarer til sit hvie Maal; den har taget meget ind under Skoleunderviisningen, som nu hører til Academiet, ja ikke engang lærer der af de allersleste. Og sandelig den Yngling, som med alle disse Kunstdæk og denne Forberedelse gif fra Skolen, havde Marsag til at prije sig lykkelig, og med en medlidende Stolthed at see ned paa Hoben af vore Dages Studentere. — Men her kommer mit Misnød igjen ved Spørgsmaalet: er det og muligt? Hvor faaer man Lærere fra, som ere dygtige til alt dette? Hvor faaer man Hoveder fra, som kunne tage imod alt dette, uden at overvældes, som kunne fordybe det? Maatte man ikke frygte for, at de mange, tildeels heterogene, Ting, vilde blandes og forvirres i de bløde Hjerner? Skulde det ikke være at befrygte, at Ungdommen ved saa tidlig at overfare næsten den hele Literaturs Mark, maatte face høi og skadelig Indbildung om egen Biisdom, stemmes til barnagtig Stolthed og egensindig Selvklogskab, en vis Ringeagt for virkelig og grundig

„Lærdom, som dog ikke tilhører Drenge, eller læres af Compendier? En gammel Græker har sagt: πολυμαθια ροον οὐ διδασκει, og det kommer mig for, at der var megen Sandhed i Sentensen, især anvendt paa Ungdommen, hvor det nok mere kommer an paa, hvorledes, end hvormeget der læres.“

Den af Worm berørte Banskelighed ved at finde Lærere har tabt sin Betydning, siden det i alle højere Skoler er blevet almindeligt, idet mindste hvad Overklasserne angaaer, ikke at give Lærerne mange Fag i een Classe, men hellere eet Fag i flere Classer. Dette Faglærer-System tilhører vort Aarhundrede og er neppe nogensteds fort videre end her i Landet. Dets gode Sider ere iwinefaldende. Ved udelukkende at opoffre sig til de Fag, der ligge ham nærmest, kan Læreren blive saameget bedre hjemme i dem; ved at beregne Undervisningen paa flere År i Træk, kan han lettere bringe de forskellige Afsnit af sit Fag til at gribte sammen og, idet han knytter sin Virksomhed til Faget, give dette en selvstændigere Stilling imellem de øvrige Lærefag. Men netop heri ligger en af Systemets Mislisheder: Skoleundervisningen er ikke blot udstykket mellem mange forskellige Fag, men et hvært af dem vil være et Hovedfag og breder sig mere og mere for saavidt muligt at omspænde sin Videnskab. At imidlertid disse Udvidelser skulde føre til, at Skole- og Hjemme-Arbeidet blev saameget strængere, er i vores menneskehjærlige Dage ikke at befrygte. De true kun Skolernes virkelige Hovedfag, altsaa i de lærde Skoler den grundige Læsning af Classikerne. Og de gjøre det dobbelt nødvendigt at betanke den rette Fremgangsmæde med en saa mangefuld Undervisning, forat Mangfoldigheden ikke skal forvirre eller standse og Kundskaben ikke opblæse istedenfor at nære.

I.

Hvad Forvirring angaaer, er der mindre Grund til Frygt end man skalde troe. Allerede det nys berorte Faglærersystem virker gjennem Lærernes Personlighed til at holde de forskjellige Fag ud fra hinanden og begunstiger en planmæssig Fremstiden. Netop Plan og Orden har overhoved det nyere Skolevæsen lagt særliges Vægt paa, som en Betingelse for at kunne fuldført Nutidens mangfoldige Krav. Ved at gaae fra det Nærmere til det Fjernere, fra det Simple til det mere Sammensatte, seer man sig virkelig og saa istand til i den samme Tid at udrette mere, end man vor ansaae for muligt. Saaledes i Historie ved foruden en fort Jordbefrielse at lade Bibelhistorie og nordisk Sagnhistorie gaae forud; i de fremmede Sprog ved at begynde med tydlig Læsning og Oversættelse og, naar der vaagner Trang til en ordnende Sproglære, forbinde Begyndelsesgrundene i tydlig Grammatik med en Udvikling af de sproglige Grundbegreber og først derefter gaae over til de fjernere Sprog, hvor nu Lærebøgerne, navnlig i de gamle Sprog, fra først af ere beregnete paa at indeve Formlæren stykkesviis, for saa meget nemmere at faae den indprentet. At en med Tid og Kræfter saa sparsommelig, overhoved saa afmaalt Fremgangsmaade let kan faae noget Tort og Trætende ved sig, hører til dens svage Sider; ligefedes at den, jo mere den bliver gjennemført i en Skole, gjør det vanskeligere for Disciple, der først optages paa Halveien eller som i nogen Tid falde i Tanker, igjen at komme paa Siden af de Øvrige, og for den Letnemme at springe noget af Mellemtrinene over. Den kan i det Hele gjøre det vel føreligt, at Skolerne hvile paa en Gjennemsnitsberegning, hvilket ivrigt er mindre farligt for Landsudviklingen, end om enten

en klog Mand vilde paatage sig at stille hvert Barns Horoskop for derefter at underkaste det en ganske føregen Behandling; eller det blev Barnet selv overladt at gaae sin sjæve Gang mellem Kunster og Videnskaber og hvad Andet der kunde møde ham paa Livets Wei. I al Fald er dog Planmæssighed, som en af den tydste Pædagogiks Undlingstanker, ikke den, der nu behøver at indfjærpes, og jeg skal derfor kun berøre et Par Forholdsregler, som Fagenes Formerelse giver større Betydning, end man i Almindelighed synes at tillægge dem.

Det er let forklarligt, at Barn som andre Gangvinikere ikke kunne fængsles lang Tid ad Gangen ved een Gjenstand, især ved et Arbeide, hvormed man udenfra saa at sige kommer deres Videbegjærlighed i Forkjetet. De mange Lærefag give da en ønskelig Lejlighed til Afverling. Men allerede de forskellige Aldres Modtagelighed for dette eller høint Fag og de forskellige Fags gjensidige Fordelsætnings- eller Afledningsforhold gruppere Fagene anderledes paa eet Trin end paa et andet. Herefter beregnes hvert Aars Arbeide, som nu bliver fordeelt mellem de paagjældende Fag med saa og saa mange Timer om Ugen. Imidlertid er Fagenes Antal allevegne saa stort, at de fleste maae afslægges med to eller tre Timer, og spørge vi ikke efter Undervisningens Navn men efter dens Indhold, finde vi ofte Fordelingen gjennemført næsten indtil Broder: i Religionstimer skiftes med Lærebog og Bibelhistorie, i Mathematiktimer med Arithmetik og Geometri, Mythologi læses med Latinlæreren een Time om Ugen o. s. v. Det synes virkelig, at man, som de slette Deconomer, er bange for en samlet Udgift og glemmer, at een Time om Ugen i halvtredstidsstyre Uger aldrig kan blive mindre end een Time om Dagen i ligesaamange Dage. Evertimod er der i Almindelighed langt mere Forslag i nærmeste
Tid, end der er mulighed for at udnytte.

liggende end i splittede Timer. Allerhøst i vor Tid, da selv Noveller og Afhandlinger læses senilettonvis, maae Mange have følt, at der spildes Kraft, altsaa ogsaa Tid, ved en Afbrydelse fra Dag til anden, endlige naar en heel Uge skydes imellem og Tankerne have saa hurtigt Omlob som hos Børn. Jo længere Tid der nemlig hengaaer inden man vender tilbage til samme Tankerække, des mere affjoles hver Gang Interessen derfor, som er den Varme, der skal drive Værket, des lettere glipper Grindringen om det, der maa forudsættes lært og bekjendt forat det Enne kan gribte ind i det Andet og vore sammen dermed, til gjensidig Besættelse. Man bør derfor, næst den forudne Afverling, som let giver sig, ogsaa drage Omsorg for tilbørlig Sammenhæng i Undervisningen ved at lade de Timer, hvori een og samme Traad skal fastholdbes, følge om muligt Dag efter Dag indtil et Afsnit er tilende, hvorpaa man da paa samme Maade kan fremhæve et andet af Aarets Arbeider. At de forskellige Fag kreve mere eller mindre Hjemmeslid, maa jo tages med i Beregningen og kan undertiden være til Anstod. Men en stadig Forhindring ligger i Taglærersystemet, der deler hver Classe mellem mange Lærere med desto færre Timer. Saamogent kan imidlertid ske, at Taglærerne ikke selv overskære Tiden endnu engang, og at de, forsaavidt Timesfordelingen tilsteder det, ved Blytninger i Aarets Løb skaffe sig flere og færre Timer end Gjennemsuitstallet, nu med een, nu med en anden af deres Classer. Endelig kan der ved den almindelige Fagsfordeling, foruden de ovenberorte Hensyn til Disciplenes Modtagelighed og Fagenes gjensidige Forhold, ogsaa tages Hensyn til, at man gaaer raskere frem ved skiftevis at fremhæve nu eet, nu et andet Fag paa de andres Bekostning. Netop for Tiden er Spørgsmaalet om Fagenes Fordeling af største Vigtighed for de udvidede lærde Skoler; man vil da

ikke oversee, at Alt hvad her er anført taler for at lade Afgangsprævens første Deel false ikke eet men to Aar for dens anden Deel, forat baade de først og de sidst fremtrædende Lærefag kunne faae Lust. Alle Grunde synes at tale for at gjøre øverste og ikke næstøverste Classe toaarig (jfr. Om den provis. Underviisningspl. S. 36 ff.), og jeg kan ikke Andet end ansee det for en Belsærddssag for de udvidede Sko-ler, at man saaledes de to sidste Aar noies med Modersmaalet og de gamle Sprog, Religion og Historie, Matematik og Naturlære. Hvis den provisoriske Bestemmelse har Forsvarere, giv de da ville anføre deres Grunde.

Om det nu end ad Fags og Tidsefordelingens Bei lykkes nogenlunde at samle det Sammenhørende, er dog altid Dagen deelt mellem saa mange Fag, at det ene Indtryk let forvirrer det andet; desuden gaaer al grundig Underviisning saa langsomt frem, at hvad der eengang er lært, kan være glemt, inden det næste Gang forekommer i en ny Indkle-ning, hvorved vel det, der husses, pleier at binde sig endnu fastere til Hukommelsen, men derimod det Halsforglemte let bliver ukjendeligt. Det gjælder dersor om at opfriske de falsmende Indtryk ved af og til at vende tilbage til samme Forestillinger. Da det nu, hvor Folgerækken er den samme, idet mindste gaaer hurtigere med Gjentagelsen end med første Lesning, tjener den tillige til at bringe det ved Tydning og Forklaring Adskilte nærmere sammen, saa at den altsaa ligesom de fortlybende Timer virker for Underviisningens indre Sammenhæng. Allerede ved bliver selve Gjentagelsen til en ny cursorisk Læren. Endnu mere hvor Folgerækken ikke, som Ordstillingen i et Digter værk, er væsentlig, men lader sig omsette paa forskjellige Maader, og man da gjentager det Lærte efter en ny opgiven Enhed, saasom historiske Begivenheder efter Tidens, Folks eller Bestrebelsens Enhed, Landstaberne i et Nige efter Be-

liggenhed, Størrelse, Befolning v. s. v. Hvorofte der skal repeteres, beroer paa Vankeligheden ved at huske og samle hvad der er lært. Men at Gjentagelsen altid fører til et friere Overblik eller endog til en ny Belysning af det indsamlede Stof, stiller den i Forhold til Undervisningens Afsdelinger og Hvilepunkter og gjor det naturligt at foretage den ved Overgangen til et nyt lille Afsnit, istedenfor, som paa sine Steder er Bedtagt, ugentlig, maanedlig, fortsagt efter Almanacken, hvorved man udelukkende har tænkt paa dens Betydning for Hukommelsen. Kun ved Aarsrepetitionen, den saa ofte bagtalte „Gramenslæsning“, falder Tids- og Indholdsberegningen sammen. Hovedsagen er imidlertid, at man er enig i at ansee de Timer, Repetitionen optager, for vel anvendte. Den hænger sammen med den ældre, noisomme og grundige Undervisningsmaade, hvorved man lærer mindre, men ogsaa glemmer mindre; Fagenes formerelse gjor det kun saameget nødvendigere at finde Grændsen for, hvad man skal lære, og derefter lære det tilgavns. Thi af flygtige Indtryk er der meer end nok udenfor Skolen: den mest søgte Morstabslæsning lægger an paa ved kunstig Spænding at jage Sjælen fremad mellem veklende Scener, som med al deres Usvirling knap afvinde Jilsfærdigheden et flygtigt Kickast; de mest søgte Hornpielser bestaae i en Hvirvel af Indtryk paa Die og Dre, af hvilke enhvert kun synes at ville trække Opmærksomheden bort fra det forrige og saaledes gjøre Sit til, at man ikke skal faae Tid til at hæde sig. Derfor trænger den opvoksende Slægt til at man, idetmindste i Skolen, sorger for de blivende Indtryk, udsojer Noget, der er værdt at gjemme, planter og pleier det, saa at det kan slæe Rødder. Men dertil hører ikke blot, at det leres, men gjentages og atter gjentages. Det er i denne Henseende et Fortrin ved Skolerne, at de

undervise Mange paa eengang, saa at den, der har lært hvad han skal, ikke bliver fri for at høre det efter og efter gjentage. Thi først derved prenter det sig fast, hvorom man kan overbevise sig ved efter nogle Aars Forlyb at sammenligne sine Skolekundskaber med hvad man f. Ex. veed af det, hvori man udmærkede sig til Aanden Examens.

II.

Hvad skal man da udsege, som kan fortjene baade at læres og at gjemmes? Svaret nævner os de mange lidt efter lidt ophobede Lærefag. Men hvad i disse Fag? Thi ethvert af dem — Græss, Historie, Naturlære — er en Videnskab for sig, og Skolen kan ikke rumme een Videnskab, endlige saa mange. Svaret herpaa er mindre hurtig tilrede. Det hænger nemlig sammen med vor Dannelses Formalisme, at Undervisningslæren ophoier den formale Dannelse paa Stoffets og Indholdets Bekostning og dersor tildeels har maattet see Degnet afgjøre, hvilke Fag der skulle læres, mens det naturligvis blev den forbeholdt at besmykke det trufne Valg og tillige ad Theoriens Bei at bestemme det videre Fornødne om Fagenes Bearbeidelse til Skolefag, deres Fordeling imellem Skoleaarene, deres Behandling paa de forskellige Udviklingsstrin og hvad der forresten kan komme i Betragtning ved en tønsom Udvørelse af Undervisningskunsten. Men etter herved har den herskende Retning gjort sig gjældende, saa at man er rykket langt videre frem i de reent metodiske og tekniske Spørgsmaal (hvorom vi hidtil have tal), end i de nok saa indgribende og ikke mindre gjennemgaaende Spørgsmaal om et Skolefags Forhold til den tilsvarende Side af Livet og altsaa nærmest til dennes Videnskab, forsaavidt den indeholder Stof baade for Hukommelsen, Erfjendelsen og Kunstuelsen, om Betydningen af en-

hver af disse Bestanddele og om deres hensigtsmæssige For-
ening. Det er disse Spørgsmaal, jeg her har for Die, idet
jeg skal forsøge korteligt at begrunde en Betragtningsmaade,
jeg tidligere kun har haft Lejlighed til at fremsette i Forbi-
gaaende. Hovedspørgsmaalet gaaer ud paa, efter hvilke
Grund sætninger en Videnskab skal forfortes for at blive til
et Skolefag. At Skolen skal optage et stort Antal Videns-
skaber jevnstides, givr det saameget nødvendigere at forforte
dem, men dermed ogsaa saameget vigtigere at agte paa, at
det Undværligste bliver ubestaaret.

Ligesom et Skolefag staarer overfor sin Videnskab, saa-
ledes staarer denne overfor en særstilt Side af Tilværelsen,
som ved den bliver optaget i den menneskelige Bevidsthed.
Sammenligne vi da Videnskaben (og her navnlig Er-
faringsvidenkaben) med en umiddelbar Ven i og med
dens Gjenstand, givr vel Virkeligheden sig gjeldende med en
ganske anden Magt, men den Kreds, Enhver af os kan
iagttagе, er saa indskrænket, at ogsaa vor Betragtning deraf
bliver indskrænket, naar den ikke har Slægtens Betragtning
at støtte sig til; og deri blive vi netop deelagtige gjennem
Videnskaberne. Disse have saaledes en dobbelt Betydning
for os. Først tjene de os til Surrogat for en alhådig Er-
faring og Jagttagesse: Historien lader os opleve Alartusin-
ders Begivenheder, Jordbeskrivelsen fører os som Reisende
fra den ene Verdensdeel til den anden, Naturvidenskaberne
ransage med os de Skabninger og KræFTER, som vore sig i
den ufrie Natur, Sprogridenkaberne lade os høre de frem-
mede Folkeslags Tungemaal. Vi komme derved til at leve
mange Slægters Liv og vinde urislaarlig Medsyglelse for Til-
værelsens Grundformer. Dog Videnskaben taler kun til os
gjennem Sproget; hvad der ikke, som Litteraturens Mindes-
mærker, foreligger i sproglig Form, maa den fra Nyt af

udsætte i Ord: Balpladsens Tummel, Sneebjergets Storhed, Planten og dens stille Vært, Alt hvad der i Livet træder frem for Sanderne og børrer os personligt enten udvortes eller indvortes, forvandler Videnskaben til Fortælling eller Beskrivelse. Men lader den os for saa vidt kun føle en svag Eftervirkning af det umiddelbare Samliv med Gjenstanden, saa er derimod det Gjenbillede heraf, den viser os i sine Skildringer, saameget klarere, som det fremstiller Virksomheden afspeilet i den menneskelige Aand og derved hensort til sine ledende Grundtræk. Hertil tjener allerede Sproget, hvis Opgave det er at skaffe Udtryk for bevidste Forestillinger; hvad der meddeles i Sprogform, er netop derved foreløbig klaret. Men Videnskaben tilhører det først, naar Forestillingerne Mangfoldighed bliver seet i Tankens Enhed og atter denne i hin. Det gjælder da, navnlig ogsaa ved Erfaringsvidenskaberne, hvorom her er Tale, at samle og sigte alle Enkelheder, at sammenstille dem efter deres gjensidige Forhold, at utale eller dog erkjende deres følleds, begrebsmæssige Formler. Lærdom og Tænkning maae gaae Haand i Haand, og det er kun et Tegn paa Videnskabelighedens Forsald, naar den ene vil hovmøde sig over den anden.

I Overeensstemmelse hermed gaaer nu ogsaa Skolen til værks for at løse sin Opgave. Mange Fag, i kort Tid, med en uerskaren Ungdom, disse Hensyn nøde den til at indskrænke sig, og den kan gjøre dette paa tre forskellige Maader.

Forsaavidt der nærmest er Spørgsmaal om de i Videnskaben klarede og ordnede Kjendsgjerninger, sammendraget man disse i korte Udtog, der forholde sig til det, ødestest uskrevne, Værk, hvori man til enhver Tid kan tænke sig en Videnskabs Udbytte nedlagt, omtrent som Indholds-

fortegnelse og Register forholde sig til den Bog, de ere vedhængte. Saaledes beretter man en Krigs Historie ved at nævne Anførerne, de vigtigste Feltslag, endelig Fredsudningen samt Betingelserne, Alt med tilhørende Aarstal; saaledes beskriver man en Plantefamilie ved paa sit Sted i Systemet at angive dens Bredegrader, dens særegne Bygning, de vigtigste Arter af den o. s. v. Herhen høre ved Sprogunderviisningen navnlig Glostebog og Formlære (ogsaa Ordforfningsslære, forsaavidt den ikke lægger an paa Forklaring); men disse behandles kun som foreløbige Hjælpemidler og pleie endog at have Læsebøger paa Siden, indtil man gaaer over til selve Forfatternes Læsning. Æ de fortællende og beskrivende Tag har derimod Skolen øste iste Andet at byde end Skeletter. At Navne, Tal og lignende ordknappe Beskrivelser her blive det Fremherskende, ligger i Sagens Natur. Men man maa heller ikke misforstå, at man i dem har de forreste, bestemteste og i alle Maader nemmeste Midler saavel til at skille det Ene fra det Andre, som til at gjemme og gjenkalde Forestillingen om det. Og heri ligger netop Mytten og Nødvendigheden af denne „lærd e“ Underviisning. Ved at indprente faste Grundrids af Videnskaberne, lader man først disse griben sammen, forsaavidt de indbyrdes kunne understøtte hverandre (som Literaturens, Kirkens, Fædrelandets Historie og Verdenshistorien, Naturvidenskaberne og Jordbeskrivelsen, de forskellige Sproglærer indbyrdes); men dernæst skaffer man ogsaa Tilføjningspunkter for det meget Videnskabsstof, der i en dannet Tidsalder sværmer om i Lusten og vil flyve forbi, hvor det ikke finder Noget at hænge sig til. At vi i Ungdommen have lært en nok saa stor Haandbog i Geographi, er Grunden til, at hvad vi siden have hørt fortælle om fremmede Lande, seet i Afbildunger, læst i Reisebeskrivelser og Aviser,

lidt efter lidt har samlet og fæstet sig i Hukommelsen i sin rette Sammenhæng, saa at vi, uagtet vi med hvert Åar have glemt mere af vor Bornelærdom, alligevel nu have bedre Forestillinger om Jordkloden end maaſſee nogensinde før. Æde Tag derimod, hvori vi ikke have lært Grundrøds, ere lignende Lejlighedsindtryk enten sporloſt forsvundne eller dog kun gjemte i en uſlar og forvirret Tilstand, blot fordi vi ikke have havt noget velindrettet Gjemme for dem. Dette er, saavidt jeg seer, Hovedfordelen af at undervise ved Hjælp af forte, vidtomfattende Udtog, hvilke i sig selv ere lidet vanende, fordi de mest kun øve Hukommelsen, og lidet nærende, fordi de mest kun forſyne os med Kunſtabens Bølge og Skaller. Og forsaauidt de encyclopædiske Grundrøds først lidt efter lidt i Livet faae Indhold og Fylde, maae vi betænke, at vel eet af Ungdommens Formaal er at arbeide for sin Fremtid, men at den tillige, som enhver Alder og ethvert levende Væsen, er til for sin egen Skyld og har sine egne Fordringer ikke blot til Livet, men ogsaa til Skolen, og ikke blot til Underviisningens Form, men ogsaa til dens Indhold.

Uden at opgive Videnskabens Mægling imellem Tilværelsen som Object og Skolen som Subject, gaaer man en ganſe anden Gjenwei til videnskabelig Indsigt ved istedenfor et Udtog af Videnskabens Kjendsgjerninger at meddele et Uddrag af dens aandige Indhold, nemlig Domme og Betragtninger, i hvilke deels det Allmeengyldige, deels det Eiendommelige ved hine Kjendsgjerninger er udtalt paa en begrebsmæſsig, kanskø tillige aandrig Maade. Hjist forfortede man ved at give et Excerpt af Videnskaberne, her ved at give en Extract af dem. Denne Art Underviisning, hvis Udvikling og Udbredelse vi nærmest skyldes den tydſke Philosophi, anvendes med Rette mindre i Skoler end

i Højskoler; anvendt paa Erfaringsvidenskaberne kan den ikke ganske undvære Udtoget, men gaaer ligefuldst sin egen Veier ester sit eget Formaal. Naar det f. Ex. hist var en Op-gave, i Litteraturhistorien at give Omrids af en Forsatters Levnet og Værker, gaaer det her ud paa at betegne hans Retning, antyde hans Begrændning og paavise den Side af Ideen, der er „kommen til Gjennembrud“ i ham. Ved Siden af den fortællende Historie staar ikke blot den noget spidsborgerlig behandlede pragmatiske Historie, men tillige den frie Videnskab, Historiens Philosophi, der rigtignok ofte behandles saaledes, at den bedre kunde fortjene Navn af Historiens Poesi. I Sproglæren udtales den for en sproglig Kjendsgjerning tilgrundliggende Forestillingsmaade, der atter henføres til den ledende Grundtanke; saaledes ved Conjunctionslæren i Latin. Vi see her et Tilfælde, hvor den andige (Den „raisonnerende“) Undervisning har sin fulde Betydning, kun at den taler i en Stil, som ikke overstiger Ungdommens Fattelivne. Thi da Forfatterlæsningen altid er i Gang, for man indlader sig paa Ordspininglæren, og desuden Reglerne her oplyses ved høstviede Exempler, gaaer en nogenlunde lys og levende Opsattelse af Kjendsgjerningen forud for Forklaringen deraf; hvad man formentlig maa ønske iagttaget paa Skolens Begue, er da blot, at Exemptet bliver indrettet paa at læres udenad og stillet i Forgrundten, Reglen derimod nærmest behandlet som et Middel til at forstaae hvad Exemptet ansueliggjør. Overalt hvor Videnskabens Domme og Betragninger støtte sig til en levende Anskuelse, er deres Værd umiskjendeligt. Hvad Anskuelsen aner, bringe de til Bevidsthed; først ved dem faae Kundskab og Færdighed det videnskabelige Præg; de danne paa eengang Tanken og Talen, hvis Forraad af aandelige Ord først rigtig klares ved at tjene som Udtryksmiddel for en

videnskabelig Erkendelse. Saaledes oplyse de hvad man har gjennemlevet aandelig; men erstatte Livet, hvor det ikke er levet, kunne de aldrig. Naar jeg hører en Digters Arbeider, kan det være mig baade til Gavn og Glede at høre om de characteristiske Egenskaber ved hans Tankegang, Sprog eller øvrige Persoulighed og maaſſee ſee denne træſſende betegnet ved Videnskabens Kunſtord ſom humorifl, ſentimental o. d. Men hører jeg ikke Andet til ham, end hvad jeg ſkål lære af en æſthetisk Betragtning, hvilken Foreſtilling kan jeg derved danne mig om ham, iſær i den Aller, hvor Anſtuſſen af hans digteriske Wæſen netop ſkulde hjælpe med til at forklare de Kunſtord, i hvilke det udtales. Alt hvad der kan vindes ved en i egentlig Forstand ſaa bagvendt Underviſſning ſom den aandige, naar den ikke vil aſſlutte men grundlægge en Erkendelse, er et Forraad af Meninger, ſom maaſſe gjemmes i Hukommelsen mellem Tal og Navne, og ſom kun vække Lede for den Gjenſtand, hvis Hemmeligheder de udladdre, hvis Gaader de fordærve for os ved tjenſtwillig at nævne os Oploſſningen, fyr vi hørende Gaaden, endſjige ſelv have prøvet paa at giætte den. Og er ikke en-hver Mangfoldighed os en Gaade, indtil vi have opdaget dens Enhed? Alligevel er det ſaa friftende i ſaa Ord at meddele et andet Menneske Blomſten af sine Gransninger, og ſaa let at glemme, hvor ringe Lejlighed Skoleungdommen ſelv har havt til at granske, at der aldrig nok kan advares mod denne Slags aandelig Underviſſning, iſær paa en Tid, da Philosophien finder ſaa liden Modvægt i de andre ethiske Videnskaber, at den bemægtiger sig Mange, for hvem den ikke bliver Andet end et fremmed Sprog, et Slags nyt Lan-tin for de Lærde.

Kunſtſtab uden Begreb er Videnskabens Legeme uden Land, Begreb uden Kunſtſtab er dens Land uden Legeme,

dens Gjenfærd. Forenede findes de først i den af Bidenskaben forklarede Tilværelse eller dog dennes livagtige Gjenbillede, og her maa Undervisningen føge sit frugtbareste Stof. Men skal det beholde den Fylde, som ene giver det Liv og Anstuelighed, saa kunne blot ganske enkelte Dele af det blive optagne; der maa giøres et Udvælg, og det er Bidenskaben, der skal angive de Dele af dens Stof, der kunne give en Forestilling om det Hele. Saaledes ved Sprogundervisningen, hvis Midler her ikke ere Sproglere og Glosebog, men Læsestykke af Forfattere, der have skrevet Sproget. Ligeledes ved Litteraturhistorien, navnlig den danske Digtekunsts Historie, som her bliver fremstillet gjennem et Udvælg af vore ældre og nyere Digeres Arbeider, hvad enten de blot gjennemlæses eller tildeels læres udenab, hvorved man først ret faaer Dre for en Forfatters Ejendommelighed. Ogsaa Religionslæren har et lignende Stof i Troens umiddelbare Udtryk i den hellige Skrift, Kirkens Bekjendelser og fromme Digeres Sange. Medens overhoved Stoffet for disse Fag allerede foreligger i Form af menneskelig Tale, have derimod Naturvidensfaberne deres Grundstof i den legemlige Verden. Wel kan og skal man nu ogsaa anstueliggøre Naturhistorien ved at fremvise virkelige Naturgenstande eller endog opsoge dem i det Fri, Naturlæren ved at anstille Forsøg, besøge Værksteder o. d.; men i det Hele taget kan den umiddelbare Jagttagelse her kun tjene til lejlighedsvis at understøtte de boglige og mundtlige Skildringer. Og hvor Jagttagelsens Gjenstand er Menneskeslægten med dens Skæbner i Stat og Kirke, eller Jordkloden som Natur har dannet og Kunst bebygget den, kan Stoffet end ikke delsvis fremsættes i en Skolestue, men maa udelukkende meddeles ved Hjælp af Ordet. Men det er aldrig muligt at udloinne en Begivenhed ved at fortælle den, en Tilstand

eller Skiffelse ved at beskrive den, og begge de nys omtalte Fortælfelsesmaader er man her nødsaget til at tage til Hjælp. Det gjælder derfor om at undgaae hvad der især var goldt ved enhver af dem: ikke nævne en Mands Navn for blot at berette, at han er født og død, ikke, som de daarlige Dramatikere, falde Helten mild eller grusom istedenfor at anføre Træk, hvori disse Egenskaber selv have udtrykt sig. Det gjælder overhoved om at dvæle saa længe ved Skildringens Gjenstand, at Tilhøreren bliver som hjemme i den og næsten kan troe selv at see eller opleve den. Dette lykkes bedst ved saavidt muligt at holde sig til Dienvidners Beretning og deraf udsoge hvad der er mest fatteligt og tiltalende for Ungdommen efter dens endnu indskrænkede Synsfreds*). I Historien er der imidlertid een Tidsalder, som den lærde Skole kan lade Ungdommen se ind i med egne Øine: den classiske Oldtid, i hvis Mestre værker den har en levende Kilde paa eengang til Sprogfundskab, Fremstillingskunst og Oldkyndighed. Dersor er ogsaa Studiet af de latiniske og græske Forfattere, baade fra Sprogets og Formens og Indholzets Side betragtet, et Hovedled i hele denne Undervisning, som vi til forskel fra den lærde og aandige maaskee kunne falde den kjernefulde; thi den giver os af Kjernen ikke blot Skål og Duft, men ogsaa de nærende Dele. — Hvad der i det Hele udmerker den, ligger tildeels i de tidligere

*) Chr. Schelling, Methode des academ. Studium: „Die wahre Universalgeschichte müste im epischen Styl, also in dem Geiste verfaßt sein, deren Anlage im Herodotus ist. Was man jetzt so nennt, sind Compendien, darin alles Besondere und Bedeutende verwischt ist; auch derjenige aber, der Historie nicht zu seinem besondern Fach wählt, gehe so viel möglich zu den Quellen und den Particulargeschichten, die ihn bei weitem mehr unterrichten. Er lerne für die neuere Geschichte die naive Einfalt der Chroniken liebgewinnen, die keine prätensionvollen Karakterbeschreibungen machen oder psychologisch motiviren.“

Betrægninger om Videnskabens Forhold til Livet. Saasjældt den rette Videbegjærlighed har Tilværelsen til sidste Gjenstand, maae vi føle saameget sterre Tilfredsstillelse, jo nærmere vi kunne træde hen for den, jo mere vi kunne see, høre, opleve den med vor egen Sjæl; og hvad vi saaledes optage, er værdt at gjemme, fordi det i sin Naturtilstand er saa rigt, at enhver gjentagen Betragtning af det kan afvinde det nye Egenheder, nye Lærdomme, ny Opbyggelse. Vi lære derved ikke blot at hjælde, men at elske Tilværelsen. Dog Skolen har foruden det nærmere, videnskabelige Formaal ogsaa det fjerne, at sætte os i stand til at efterdanne Tilværelsen for i sin Tid at kunne gribne ind i den. Enhver Videnskab har sin tilsvarende Kunst og sit tilsvarende Instinct: de historiske og sproglige Videnskaber skulle forberede os til at handle og tale i det menneskelige Samfund, Naturvidenskaberne til at herske over den usrie Natur. Saaledes ogsaa i det Enkelte: Latinstudiet skal af Kunster nærmest lære os den at skrive latinisk Stiil, Rhetoriken at samle og fremsette hvad vi have at sige. Men er nu Sproglære og Gloserbog eller Læsning i latinske Forfattere det, vi mindst kunne undvære forat udtrykke os i Sproget? Mange lære et Sprog uden Grammatik, men Ingen ved den alene. Er det Fremstillingskunstens Monstre eller dens Regler, der ere Grundbetingelsen for at udøve den? De Fleste af os hjælde neppe til Reglerne for en god Stiil uden af at have seet dem efterfulgte. Er det Kunsthæorerier eller Guds Natur og Kunstnernes Værker der vække de slumrende Kunstevner? Erfaring stadsætter, hvad der folger af Grundforholdet mellem Videnskab og Tilværelse, at Theorien klarer, men Livet befrugter. Og hvad der gjelder om Livet, maa ogsaa gjælde om den Undervisning, der giver os et tro Gjenbilled af Livet, fremfor om den, der giver os de blotte Omrids deraf eller lærer

os at begribe det. — Paa den anden Side har huun frugtbare, fjernefulde Underviisning ogsaa sine Grændser og sin Genfærdighed. I og for sig giver den kun Stoffet uden at paa-pege enten dets Bygning eller dets indre Beskaffenhed. Og paa Grund af den Udforslighed, som her er en Hovedfordring, maa den indstrenke sig til Stykker, øste Brudstykker, som tages ud af deres medføgte Sammenhæng. Her kommer det nu ikke blot an paa, at de valgte Stykker i al deres Ensfærdhed dog symbolisk udtrykke det Heles Væsen og Grundforhold, men ogsaa at de ere handelige for Skolen. I de tidlige Aar, da Aalanden saaledt som Legemet kan trives ved de meget nærende Episer, maa Stoffet altid meer eller mindre tilberedes og ligesom uddelodes for at blive fordybelsigt, og da kan denne Underviisning, saavelsom de forrige, kun tilnærmedesviis komme til Anwendelse. Men selv en modnere Alder er sjælden fuldkommen modtagelig for Stoffet, som det her bydes. Thi hvor findrigt de Stykker og Brudstykker, som indprentes, ere valgte, er det ikke at undgaae, at de, enkelte og loðrevne, antyde Meget, som er og bliver uforståeligt, fordi Forudsætningerne mangl.

Vi have her set de tre grundforskellige Maader at behandle Underviisningsstoffet paa. Vi have set dem i deres Genfærdighed og fundet dem hver for sig baade uundværlige og utilstrækkelige. Forsaavidt her tillige er gjort Forsøg paa at angive deres naturlige Grændser, indeholder dette Forsøg ogsaa en Antydning af, i hvad Forhold de formeentlig burde stilles til hverandre for i Forening at løse Skolens Opgave. Thi ingen af dem har nogensinde været aldeles fortrængt; kun deres gjensidige Forhold har forandret sig med Tiderne. Men netop paa dette børver for en stor Deel Underviisningens Frugt. Betragte vi da deres Stilling i det nyere Skolevæsen, kunne vi ikke misfjende en overstadiig

Higen efter Fuldstændighed. Siden vort Aarhundredes Begyndelse ere Skolefagene ikke blot fordobledes i Antal, men hver for sig tiltagne i Detail, og uagtet man begynder at tale ilde om det meget „Hukommelsesværk“, er det, efter Lærebøgerne at domme, snarere i Tilstagende end i Afstagende. Kun giennemflettes det tillige med Betragtninger, der skulle gjøre det forståeligt, overskueligt, frugtbart for Aandsdannelsen, men som, naar de ikke groe op af Stoffet, selv maae husses som vedtagne Menninger istedenfor at erkendes og føles som Sandheder. Nye Tag, Culturhistorie, physisk Geographi, for endnu ikke at tale om Naturvidenskaberne, ere iferd med at udfille sig og tilføre Skolen nyt Vidssab og nye Overblik. Selv i de klassiske Studier søger Bisagene at frigjøre sig fra deres afhængige Stilling som Hjælpemidler ved Fortolkningen af de gamle Forsattere, og nydes ingenlunde med at sammenstille hvad her lejlighedsvis er indsamlet. Undertiden synes Forsatteren at være til for Sprogets og Sproget for Sproglærrens Skyld; undertiden legger man Vægt paa den historiske Side og lader nu Antiquiteter, Litteraturhistorie, Kunsthistorie fremtræde med en Detail, som det er umuligt at underbygge uden at gjøre Bisaget til Skolens Hovedfag. Den samme Grundretning, paa hvis Overdrivelser her er henpeget, den samme Griben efter det Uslede og deraf folgende Mangel paa Begrænsning, gør sig ogsaa gjældende ved Hoissolerne og i Litteraturen, ikke blot hos os, men i de fleste Lande, med hvilke vi stane i Samqvem. Men for Skolerne er den misligst, fordi de skulle arbeide med Begynderen og fordi de optage hele hans Arbeidstid. Det er imod hin Grundretning, som allerede har Manges Stemmer og Fleres Stemninger imod sig, at ogsaa de her fremsatte Betragtninger have anbefalet at optage Dele af Stoffet i dets Oprindelighed, men med

ffensomt Valg, og indprente dem saaledes, at den øvrige Undervisning i dem har faste Punkter at dreie sig om. Hvad der paa denne Maade er optaget i ubearbeidet Tilstand, kan ikke noksom tydes, forklares, forfølges i sine Hovedtræk, omsettes i Begrebssform; thi det traenger selv dertil for at blive klaret, og nu først tjener det til at anfæliggøre de abstrakte Forestillinger, som indeholdes i det. Men for at det ogsaa kan sees i sin ydre Sammenhæng med det uendelige Stof, hvorfra det er udtaget, og i sit Forhold til de mange sideordnede Dele, som blot udelukkes fordi Tiden er knap og Alandens Kræfter kun svage, behoves der forte, ligelig udvorte Grundrids af hele den menneskelige Videns, hvis Traade her knyttes som til et sammenhængende Net, der nu ogsaa kan tjene os til at indsange meget Andet, end hvad der ligefrem bliver os overleveret som Læregjenstand. Ved disse Omrids kan der være Tale om Ligelighed og Ulidighed; i sin Tid har man meddeelt dem i Form af almindelig Encyclopædi og tildeels under Navnet Orbis pictus; nu gjør man med Rette strengere Fordringer, stiller dem sagviis, giver dem større Udstrafning, bedre Sammenhæng og derved ogsaa mere Betydning. Men kan man ved at sætte betegnende Træk istedenfor Almindeligheder endog give dem en vis Anstuelighed, maa man dog aldrig glemme, at den rette Kjærlighed til Videnskaberne og den rette Forstand paa dem ikke beroer paa Forestillingernes Mangfoldighed, men paa deres Inderslighed.

Til at fremme Undervisningen ad den her angivne Vej ere de fleste Skolebøger enten for lærde eller for aandige. Saameget mere af Arbeidet hviler paa de Lærere, der ere enige i Grundbetragtningen og maaske allerede længe have virket efter den. Forend den kan blive gennemført, er der ogsaa mange nye Spørgsmaal at klare: om Arbeidets Deling

paa den ene Side mellem Lærebogen og Lærerens mundtlige Undervisning, paa den anden Side mellem Disciplens Modtagelighed herfor og hans Selvvirksomhed ved skriftlige eller mundtlige Arbeider. Men staarer først Malet fast, vil det snart drage Maaden og Midlerne efter sig.

Skoleeksterrelninger.

Juli 1847.

Paa den i forrige Aars Program angivne Maade er i 3die stud. Cl. B samt i 2den Realclasse givet Undervisning i Musikkere, medens de af Disciplene, som ikke deltagte heri, fik Undervisning i Fransf. I 3die stud. Cl. B er der tillige læst Naturhistorie, hvilket Fag ifolge Planen for de udvædede Skoler næste Aar ogsaa vil blive optaget i 3die stud. Cl. A. Nagtet 3die Realclasse paa Grund af Disciplenes Antal hele Aaret har været delt i tvende fuldkommen adskilte Afdelinger, har jeg ikke troet at burde bruge Latinundervisningen (som her kun medtager 4 Timer om Ugen) til Inddelingsgrund.

Under 29de August ansøgte jeg hos Directionen for Univ. og de lærde Skoler om Tilladelse til herefter at affatte Testimonierne for Stolens Dimittender paa Dansk. Denne Begjæring motiverede jeg saaledes: „Da Dimissions-tiden nærmer sig, er jeg saa fri at udbede mig den kongl. Directions Tilladelse til, i Overensstemmelse med § 17 af den provisoriske Plan for de trenende udvædede Skoler, at affatte Testimonierne paa Modersmaalet istedenfor, som hidtil, paa Latin. Hvad der har motiveret Sprogsandrinningen for de trenende Skoler, der selv holde Afgangsprøve, kan formeentlig ogsaa ansøres angaaende de Skoler, der sende Candidater til Examen Artium ved Universitetet. Jeg har altid ansett Affattelsen af Testimonier og lignende Vidnesbyrd, hvori man sammenfatter hvad man lidt efter lidt har tagtaget ad Erfaringens Bei, for et ligesaa vigtigt som

„interessant Arbeide, men antaget, at Testimoniet, medens
„det formelt er stilet til Universitetet og derved faaer et faa-
„meget verdigere Præg, dog i Virkeligheden har mest Be-
„tydning for selve Dimittenderne og deres Venner og Foræ-
„dre. Da nu saamange af disse ikke have Adgang til et
„latinist Testimonium undtagen igjennem en Oversættelse, der
„let nok kan giengive det Grovere af Meningen, men sjælden
„de bestemte Skildringer, Domme og Hentydninger, som først
„giøre hine Almindeligheder indholdsrigre og betegnende, saa
„mister Testimoniet en stor Deel af sin Betydning ved at
„udstedes paa Latin. Desuden er det ofte umuligt at ud-
„trykke sine Forestillinger paa et fremmed, endsiige dødt Sprog
„uden at opgive deres finere Nuancer, saa meget mere som
„her alle Afs্যkker (Lærernes aarlig afgivne udforslige Bid-
„nesbyrd, Dimittendernes egne Meddelesser o. s. v.) foreligge
„paa Modersmaalet, hvis Kategorier, som ethvert andet
„Sprogs, ere meer eller mindre uoversættelige. Uagtet en
„vis svævende Ubestemthed i Udtrykket unægtelig kan være
„velkommen ved en og anden Bemærkning, der maa ske lige-
„frem udtalt vilde saare, kan man dog aldrig onse sig en
„flig Ubestemthed paanydet af det Sprog, hvori man skal
„udtrykke sig.“

„Med Hensyn til § 106 i Forordningen for de lærde
„Skoler af 1809 tillader jeg mig derfor at ansøge Tilladelse
„til, i Overeensstemmelse med den provisoriske Plan § 17,
„at udstede Testimoniene, af Indhold som hidtil vedtaget,
„paa Modersmaalet.“

Under 8de Septbr. bevilgede Directionen mig denne
Begjæring „i Overeensstemmelse med § 17 i den provisoriske
Plan for de tre udvædede lærde Skoler.“ Jeg har saaledes
sendt forrige Aars Dimittender til Universitetet med danske
Bidnesbyrd.

Med det nye Bibliothekshalvaar i September trædte den Bestemmelse i Kraft, at Enhver, der vil benytte Bibliotheket (Brødre undtagne), maa anstaffe et Exemplar af den „veiledende Fortegnelse“. Denne Fortegnelse er tilsligere beregnet paa at sætte Vorældrene i stand til at hjælpe de Ungre til et passende Valg af Hjemmelæsning.

Før Juleserien afholdtes, ligesom de forrige Aar, skriftlig og mundtlig Halvaarsexamens i de tre øverste studerende og de to øverste Realklasser.

I Forsommeren meddeleses en fortfaaret Undervisning i det svenske Sprog for dem af Lærerne og Disciplene, som maatte ønske at føres over de første Vansteligheder ved Udtale og Forståaen. Under Veiledning af Hr. stud. theol. P. A. Holm læstes (i de af Skandinavisk Selskab udgivne „udvalgte Stykker“) Tegnérers Tal på Oscarsdagen 1823, som Deeltagerne gientog i Chorlæsning og oversatte uden Forberedelse; forat bestørste Udtalen blev et Digt af Runehberg lært udenad efter flere Gange at være forelæst. Leilighedsvis blev der givet en Udsigt over Fleertalsformerne og andre fra Dansk afvigende Boninger, som ogsaa over de gjennemgaaende Forstjelligheder imellem den svenske og danske Form af samme Grundord. Et Dictat den sidste Time tjente til at vise, at Hensigten hermed var opnåaet. Talt læstes kun 8 Gange (udenfor Skoletiden), og Forsøget har bestyrket mig i at antage et saa ringe Timetal for tilstrækkeligt til at sætte idetmindste de ældre Disciple i stand til at læse Svensk paa egen Haand.

Statistiske Meddelelser.

Sidste Åsteraar dimitteredes til Universitetet:

- 1) Just Peter Nielsen, Søn af afg. Klubvært Nielsen her i Staden. Hovedch. laudabilis et publ. enc. ornatus.
- 2) Andreas Hansen, Søn af afg. Fuldmægtig Hansen. Hovedch. laudabilis et publ. enc. ornatus.
- 3) Ferdinand E. T. Tvermoes, Søn af afg. Tobaksfabrikør Tvermoes her i Staden. Hovedch. laudabilis.
- 4) Johannes Erichsen, Søn af afg. Procurator Erichsen i Kjøge. Hovedch. laudabilis.
- 5) Christian F. Falbe, Søn af Hr. Kammerherre, Commandeurcapitain Falbe. Hovedch. laudabilis.
- 6) Ditlev C. Lange, Søn af Hr. Toldassistent Lange. Hovedch. laudabilis.
- 7) Harry S. Herz, Søn af Hr. Garver Herz her i Staden. Hovedch. laudabilis.
- 8) S. Julius Breinholm, Søn af afgangne Major v. Breinholm. Hovedch. laudabilis.
- 9) E. Thorvald O. Lausen, Søn af Hr. Institutbestyrer Lausen her i Staden. Hovedch. laudabilis.
- 10) Stephan Thorarensen, Søn af Hr. Apotheker Thorarensen paa Æsland. Hovedch. haud. illaud.

Af dem, der i dette Skoleaar udgik af 1ste Real-classe, nævnes:

- 1) Ludvig Levin, Søn af afg. Kjøbmand Levin her i Staden. Han erholdt ved Skolens sidste Mærskamen til Hovedcharacteer: Meget godt.
- 2) Julius S. Hansen, Søn af Hr. Kammerraad, Slotsforvalter Hansen. Han erholdt ved sidste Mærskamen til Hovedcharacteer: Meget godt?.

3) Julius A. Halberg, Søn af Hr. Garvermester Halberg
her i Staden. Han erholdt ved sidste Årspræmien til
Hovedcharakter: Meget godt?

Skolen's Disciple ere iaaer 294 (ifjor 273), nemlig
147 Studerende og 147 Realdisciple.

De ere fordelt i følgende 13 (17) Classer:

1ste studerende Classe	har 24 Disciple.*)
2den	—	A α og β. — 26 — **)
—	—	B α og β. — 25 — **)
3die	—	A..... — 22 —
—	—	B..... — 26 —
1ste Realclasse	m.....	— 12 —
2den	m.....	— 14 —
3die	a	— 21 —
—	b	— 23 — } ***)
4de	a og b ..	— 31 — ****)
5te	a og b ..	— 29 — ****)
6te	m.....	— 20 —
Forberedelsesklassen	m.....	— 21 —

I efterstaende Liste over Lærefagene's Fordeling er
Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig
Summen af de for hver Classe anførte Timer, da den tils-
lige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Under-
viisning i de deelte Classer, forat angive det virkelige
Timeantal.

*) I Hebraisk og tildeels i latinisk Stil er Classen delt i to Hold.

**) Snart adskilte, snart forenede.

***) Sideordnede men fuldkommen adskilte. Af de ialt 41 Disciple
læse de 24 Latin, de 20 Engelsk.

****) I enkelte Timer adskilte.

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Studierende Clæsser.	I. α , β	II A α , β	II B α , β	III A	III B	Timer iaast.
Latin	12	11	10	11	8	61
Græsk	5	5	5	5	..	25
Hebraisk	2	2	2	2	3	7
Dansk	2	2	2	2	3	13
Tydel.	1	2	2	2	2	9
Franst.	2	2	2	2	3)	14
Religion og Bibelhistorie	3	2	2	3	3	16
Historie	3	3	3	2	3	18
Geographi	2	2	2	2	2	10
Mathematik og Regning	4	5	5	4	4	24
Naturhistorie	2	2
Musiklære	1)	1
Tegning	1	1
Skrivning	1	1	2	5
Gymnastik og Svømning	2	2	2	6
..	36	36	36	36	36	212

Skolens Lærere.

M. Hammerich, Mag. art. og Cand. theol., Forstander for Skolen siden 12te Dec. 1842; Lærer i Latin i næst-overste Classe 1831 og 33; underviser overste studerende Classe i Dansk siden August 1841 og i Latin siden Dec. 1842, øverste Realclasse i Dansk siden April 1844; har 9 Timer ugentlig.

Hr. C. Svenningsen, Cand. phil., Inspecteur ved Skolen siden 1ste August 1832, Lærer siden Foraaret 1824, underviser i Mathematik i 1ste studerende, 2den A og 2den B, i Dansk i 2den Realclasse, i Latin i 3die A; har 29 Timer ugentlig.

Hr. J. F. Drebolt, Cand. juris, Fuldmægtig i Hof og Stadsretten, Lærer siden August 1826, underviser 15 Timer ugentlig 3 st. Cl. A, 3 st. Cl. B, 4de, 5te og 6te Realcl. i Lydst.

Hr. M. U. Brossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste October 1828, underviser 27 Timer ugentlig 3 st. Cl. B, 3die Realcl. b, 4de og 6te Realclasse i Dansk.

Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden August 1830, underviser i Fransk gjennem alle Classer og har saaledes 30 Timer ugentlig.

Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Mars 1832, underviser 18 Timer ugentlig 3die Realcl. b og 4de Realcl. i Geographi, samt 5te Realcl. i Dansk.

Hr. M. P. Reich, Cand. phil., Lærer siden 1833, decttager i Inspectionen siden Febr. 1843, underviser 30 Timer ugentlig 3 st. Cl. A, 1ste og 2den Realclasse i Mathematik, de to sidste ogsaa i Naturlære, samt 3die st. Cl. B og 3die Realcl. a og b i Regning.

- Mr. C. F. Funch, Cand. phil., Lærer siden Mai 1834, underviser 2den B og 3die B i Latin, 21 Timer ugentlig.
- Mr. S. P. Raasch, Handelsbogholder, Lærer siden Novbr. 1834, underviser 17 Timer ugentlig 1ste, 2den, 4de og 5te Realcl. i Regning.
- Mr. Fredr. D. Jørgensen, Cand. theolog., Lærer siden Mai 1835, underviser 22 Timer ugentlig de tre nederste studerende Classer og Realklasserne fra 2den til 5te i Skrivning.
- Mr. G. A. Müller, Lærer ved Landcadetacademiet, Lærer her ved Skolen siden August 1837, underviser 7 Timer ugentlig 1ste studerende Classe og 2den Cl. A i Geographi samt 1ste Realcl. i Skrivning.
- Mr. A. Th. Fenger, Cand. theolog., Lærer siden Januar 1840, underviser 15 Timer ugentlig 3die A og 3die B, 1ste og 2den Realcl. i Religion, samt 4de, 5te, 6te Realclasse og Forberedelsesklassen i Sang.
- Mr. Hans P. L. Petersen, Cand. theolog., Lærer siden August 1840, underviser 28 Timer ugentlig de 3 øverste studerende og de 4 øverste Realklasser i Tydst samt 2den og begge 3die Realklasser i Engelsk.
- Mr. F. Breinholm, Cand. theolog., Lærer siden August 1841, underviser 7 Timer ugentlig begge 3die og 4de Realclasse i Religion.
- Mr. Vilh. Lund, Cand. phil., Lærer siden August 1841, underviser 31 Timer ugentlig 5te og 6te Realcl. i Geographi og Tegning, 6te og Forberedelsesklassen i Skrivning og den sidste tillige i Dansk.
- Mr. G. R. Hoffmann, Architect og Kobberstikker, Lærer siden Marts 1842, underviser 3die studerende Cl. B og de øverste Realklasser indtil 4de i Tegning; har ugentlig 10 Timer.

- Hr. C. Berg, philol. cand., Lærer siden October 1842, underviser 12 Timer ugentlig de twende øverste st. Classer i Græst.
- Hr. J. NygdaL, Cand. theolog., Lærer siden Febr. 1843, underviser 1ste studerende Classes yngste og ældste Afsætning og 2den studerende Classe A 7 Timer ugentlig i Hebraisk.
- Hr. Rudolf Møller, philol. stud., Lærer siden April 1843, underviser de to øverste studerende Classer 25 Timer ugentlig i Latin.
- Hr. C. C. Brix, Cand. theolog., Lærer siden August 1843, underviser 19 Timer ugentlig de 4 øverste studerende Classer i Historie samt 2den B og 3die A i Geographi.
- Hr. L. Gude, Cand. theolog., Lærer siden Juni 1844, underviser 10 Timer ugentlig de tre øverste studerende Classer i Religion.
- Hr. Emil Erslev, Cand. phil., Lærer siden August 1844, underviser de højere Classer i fleerstemlig Sang to Timer ugentlig efter Skoletiden, og 3die studerende Cl. B, 2den Realcl. og begge 3die Realklasserne 5 Timer ugentlig i Musikkære.
- Hr. A. Manicus, Cand. med., Lærer siden Octbr. 1844, underviser 13 Timer ugentlig nederste studerende og Realklasserne fra 3die til 6te i Naturhistorie.
- Hr. Carl Tolstrup, Cand. theolog., Lærer siden Febr. 1845, underviser 2den Cl. A og 2den Cl. B 6 Timer ugentlig i Dauß.
- Hr. J. W. G. Forchhammer, philol. stud., Lærer siden August 1845, underviser 17 Timer ugentlig 2den B og 3die A i Græst samt begge 3die Realklasser i Latin.
- Hr. S. Rosing, Cand. theolog., Lærer siden August 1845, underviser 1ste Realklasse 4 Timer ugentlig i Engelst.

Hr. Theod. Dall, Cand. juris, Lærer siden August 1846, underviser 6te Realclasse og Forberedelsesklassen 10 Timer ugentlig i Regning.

Hr J. S. Spur, Cand. theolog., Lærer siden August 1846, underviser 5te og 6te Realclasse 7 Timer ugentlig i Religion og Bibelhistorie.

Hr. S. E. Søeborg, Stud. theolog., Lærer siden August 1846, Bibliothekar ved Skolens Bibliothek, underviser 6 Timer ugentlig 3die studerende Cl. A og 3die Realclasse a i Dansk.

Hr. C. D. Møller, Cand. theolog., Lærer siden 1ste Sept. 1846, underviser 3die studerende Classe B i Historie og Geographi, 5 Timer ugentlig.

Hr. C. M. Gorm, Cand. theolog., har siden Mai 1847 undervist 1ste, 2den og begge 3die Realcl. i Historie, samt 1ste, 2den og 3die Realcl. a i Geographi, 16 Timer ugentlig.

Undervisning i Gymnastik og Svømming, der af Skoletiden optager 19 Timer om Ugen, meddeles af **Hr. Scheer**.

Undervisning i Dands er i Vintermaanederne meddeelt af **Hr. Krigssassesor Berg**, Lærer ved Landcadet-Academiet, i tre Aftentimer om Ugen.

Næste År ville følgende Skrebøger blive
benyttede.

Forberedelsesklassen.

Hjorts danske Vorneven (4de Udg.).

6te Realclasse.

Hjorts d. Vorneven (4de Udg.). Krossings poet. Læseb.
1ste Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stil (2den Udg.).
Hallagers tydße Læsebog fra 1840. Balslevs Bibelhistorie.
Hagens hist. Psalmer. G. A. Müllers Begyndelsesgrunde
i Geogr. Et Atlas.

5te Realclasse.

Hjorts d. Vorneven (3die Udg.). Krossings poet. Læseb.
1ste Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stil (2den Udg.).
Hallagers tydße Læsebog fra 1840. Luthers lille Katechis-
mus. Balslevs Bibelhistorie. Hagens hist. Psalm. G. A.
Müllers Begyndelsesgrunde i Geogr. Et Atlas. Krarup-
Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jørgensens Vorstrif-
ter (til Hjemmeskrivning).

4de Realclasse.

Dehlsenschlägers nord. Oldsagn. Krossings Schema til
dansk Grammatik (4de Udg.). Sammes poet. Læseb. 1ste
Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stil (2den Udg.).
Hallagers tydße Læsebog fra 1840. Borrings Manuel de
langue française (4de Udg.). Balslevs Bibelhist. Bal-
slevs Lærebog. G. A. Müllers Begyndelsesgrunde i Geogr.
Et Atlas. Stroms naturh. Læsebog 1—4de Heste.

3die Realclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk
Grammatik. Runges tydße Læsebog for Begyndere (3die

Udg.). Hjorts større tydse Grammatik. Borrings Manuel de langue française. Abrahams fr. Grammatik (1845). Balslevs Bibelhistorie. Balles Lærebog. Det Nye Testamente. Kosods Historiens vigtigste Begivenheder (Udg. 1843). Et Atlas over den gamle Verden. Munthes Geogr. ved Belschow (nyeste Oplag). Et Atlas. Krohers mindre Naturhist. Erslevs Haandbog i Sængunderv.

A m. For de til Studering bestemte Disciple: Madvigs lat. Formlære og Latinif Lærebog for de første Begyndere. — For de Øvrige: Mariboes Stories of Englands history og Sammes engelske Formlære (1844).

2den Realclasse.

Kroßings poet. Læsb. 2den Deel. Hjorts t. Læsbog, prof. Deel. Hjorts t. Gram. Gronbergs Stiilovelsebog for Begyndere. B. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams fr. Gram. Lohmeyers engelske Læsestykker. Mariboes engelske Formlære. Balslevs Bibelhistorie. Balles Lærebog. Det Nye Testamente. Kosods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr. ved Belschow. Et Atlas. Panums Naturlære. Svenningens Geometri.

1ste Realclasse.

Göthes Götz v. Berlichingen. Hjorts tydse Læsb. prof. Deel. Sammes t. Gram. Gronbergs Stiilovelsebog for Begyndere. Mérimées Mosaïque. Borrings fr. Gram. (Øste Udg.). Hedley's Gleanings. Mariboes eng. Formlære. Balslevs Bibelhist. Balles Lærebog. Det Nye Testamente. Allens mindre Danmarkshistorie. Kosods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr. ved Belschow. Et Atlas. Panums Naturlære. Svenningens Geometri. Bergs Arithmetik (sødste Udg.).

III. studerende Classe B.

Madvigs lat. Formlære. Borgens lat. Læreb. Krossings poet. Lærebog. 2den Deel. Rung's t. Læreb. for Begyndere. Hjorts t. Gram. Grønbergs Stilovalsebog for Begyndere. V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams fr. Gram. Herslebs større Bibelh. Valles Læreb. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (1843). Munthes Geogr. ved Belschow. Et Atlas. Drejers og Bramsens mindre Naturhist.

III. studerende Classe A.

Madvigs lat. Sprogl. Cornelius Nepos. C. Bergs Schema til den græske Formlære. Sammes græske Lærebog. Barsfods poet. Læreb. Rung's t. Lærebog for Begynd. Hjorts t. Gram. Grønbergs Stilovalsebog for Begyndere. Borrings Læreb. for Mellemcl. (3die Udg.). Abrahams fr. Gram. Herslebs større Bibelhist. Valles Lærebog. Luthers lille Katechismus. Det Nye Testament. Bohrs Gammelhist. Et Atlas over den gamle Verden. Munthes Geogr. ved Belschow. Et Atlas. Drejers og Bramsens mindre Naturhist. Oppermanns Geometri.

II. studerende Classe B.

Madvigs lat. Sprogl. Ciceros Taler (Madvigs 2den Udg.). Cæsar om den galliske Krig. Tregders græske Formlære. Bergs gr. Lærebog for 2det Åar. Deutsches Læsebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts t. Gram. Ideler u. Nolte Handbuch d. fr. Sprache u. Litt., prof. Th. Borrings fr. Gram. Herslebs større Bibelhist. Det Nye Testament. Kofods Udtog. Allens mindre Danmarkshistorie. Munthes Geogr. v. Belschow. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Oppermanns Geometri.

II. studerende Classe A.

Madvigs lat. Sprogl. Ciceros Taler (Madvigs 2den Udg.).
Sallusts Catilina Livius 2den Pentade. Ovids Metamorph.
Moritz's Gundelære. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordfo-
ningel. Bergs Opgaver fra Danst til Græst. Sammes Exempel-
samling til gr. Syntax. Xenephons gr. Historie. Bergs Nogle
Stykker af Iliaden og Odysseen. Genesis (Rauchs Udgave).
Whittes hebr. Sproglære. Sammes Analyse til Genesis.
Göthes Götz v. Berlichingen. Deutsches Lesebuch v. Fürs
und Rung. Hjorts t. Gram. Ideler u. Nolte Handb. d. fr.
Sprache und Litt., prof. Th. Borring's fr. Gram. Hers-
lebs større Bibelhist. Det Nye Testament. Allens mindre
Danmarkshistorie. Koseds Udg. Munthes Geogr. ved
Belschow. Et Atlas. Oppermanns Geometri. Jürgensens
Arithmetik. (2den Udg.).

I. studerende Classe.

Madvigs lat. Sprogl. Ciceros insculpske Undersøgeller.
Horats Hæft i en Udg. med Ann.). Virgils Eneide (lgl.).
Sallusts Jugurtha. Livius 5te Pentade. Bojesens rom.
Antiqv. (2den Udg.). Langes gr. Gram. (3de Udg.).
Madvigs gr. Ordfoningslære. Xenephons Symposium
(Sauppe eller Stereotypudg.). Bergs Udalug af græske Tas-
ler. Genesis. Whittes hebreiske Sproglære. Sammes Ana-
lyse til Genesis. Hjorts t. Læreb. 2det Bind. Sammes t.
Gram. Hermann u. Büchner Handb. d. fr. Spr. prof.
Th. Deichmanns fr. Gram. Herslebs større Bibelhistorie.
Det Nye Testament paa Græst og Danst. Allens mindre
Danmarkshist. Estrups Verdenshist. Munthes Geogr. v. Bel-
schow. Et Atlas. Svenningsens Geometri for ældre, Opper-
manns for yngre Afdeling. Jürgensens Arithmetik (2den Udg.).

Scheme over Hovedexamens skriftlige Deel.

- I st. Mandagen 12 Juli 7½—10½ Religionsafhandling; 3½—6 Tysk Stiil; 6—8 Arithmetik. — Tirsdagen 13 Juli 7—10 Latin Stiil; 3½—6 Fransk Stiil; 6—8 Geometri. — Onsdagen 14 Juli 7½—10½ Historisk Afhandling; 3½—6 Latin Oversættelse.
- II A. Mand. 12. Juli 7—10 Latin Stiil; 3½—6 Græsk Oversættelse; 6—8 Geometri. — Tirsd. 13 Juli 7½—10½ Dansk Stiil; 3½—6 Latin Oversættelse; 6—8 Arithmetik. — Onsd. 14 Juli 3½—6 Tysk Stiil.
- II B. Mand. 12 Juli 7½—10½ Dansk Stiil; 3½—6 Latin Oversættelse; 6—8 Arithmetik. — Onsd. 14 Juli 7—10 Latin Stiil; 3½—6 Tysk Stiil.
- III A. Mand. 12 Juli 11—2 Latin Stiil; 6—8 Arithmetik. — Tirsd. 13 Juli 11—2 Latin Oversættelse. — Onsd. 14 Juli 11—2 Dansk Stiil; 6—8 Græsk Stiil.
- III B. Mand. 12 Juli 11—2 Dansk Stiil; 4—6 Skrivning. — Tirsd. 13 Juli 11—2 Latin Stiil. — Onsd. 14 Juli 12—2 Regning.
- 1 R. Mand. 12 Juli 7½—10½ Dansk Stiil; 3½—6 Engelsk Stiil; 6—8 Regning. — Tirsd. 13 Juli 7—10 Fransk Stiil; 10—11 Engelsk Dictat; 11—12 Fransk Dictat; 3½—6 Tysk Stiil; 6—8 Arithmetik. — Onsd. 14 Juli 10—12 Skrivning; 12—2 Regning; 4—6 Geometri.
- 2 R. Mand. 12 Juli 11—2 Tysk Stiil; 4—6 Regning. — Tirsd. 13 Juli 10—11 Fransk Dictat; 3½—6 Dansk Stiil; 6—8 Arithmetik. — Onsd. 14 Juli 10—12 Skrivning; 12—2 Tegning; 6—8 Engelsk Stiil.

- 3 X. a og b. Mand. 12 Juli 10—11 Tysk Dictat; 11
—1 Latinst Stil eller 11—12 Engelsk Dictat. —
Tirsd. 13 Juli 11—1 Dansk Stil; 1—2½ Regnning. — Onsd. 14 Juli 8—10 Skrivning; 10—12 Legning; 12—2 Tysk Stil.
4 X. a og b. Onsd. 14 Juli 8—10 Tysk Stil; 10—
11½ Regning; 11½—1 Orthographi; 1—2½ Skrivning.
5 X. a og b. Onsd. 14 Juli 8—10 Regning; 10—11 og
1—2 Orthographi; 11—1 Skrivning.
6 X. Onsd. 14 Juli 8—10 Orthographi; 10—12 Regning; 12—2 Skrivning.
-

Scheme over Hovedexamens mundtlige Deel.

(I Parenthes er tilføjet det Læsebærelse, hvor Examens afholdes. 6 X er i nederste Etage til høire, 3 X a i nederste Etage til venstre, 3 X b paa tredie Sal, de øvrige paa anden Sal; til III B er Opgangen ad Trappen i Gaarden til høire.

Naar iste en heel Classe bliver overhørt under Et, deles Disciplene efter deres Navnebogstaver.)

Dansk.

Mandag 19 Juli 8—10	(3 X b) 6 X.
11½—1	(3 X a) 5 X. <i>A—H.</i>
4—6	(6 X) 3 X. <i>Ho—V.</i>
Tirsdag 20 Juli 8—9½	(6 X) 5 X. <i>L—V.</i>
8—9¾	(2 X) 4 X. <i>A—Ha.</i>
9¾—11½ (II B)	4 X. <i>He—P.</i>
8—9¾	(2 X) 4 X. <i>A—Ha.</i>
9¾—11½ (II B)	4 X. <i>He—P.</i>
4—6½ (III A)	Forberedelsescl.
4—6	(3 X a) 3 X. <i>A—He</i>

Døndag 21. Juli 8—9½ (II B) III B. *N—V.*
Torsdag 22. Juli 11½—1 (2 X) III B. *A—L.*

Latin.

Mandag 19. Juli 8—10 (III A) II B. *A—Ha.*
11½—1 (2 X) III B. *A—L.*
12—2½ (III A) III A.
4—6½ (3 X b) 1 st.
Tirsdag 20. Juli 6—8 (3 X a) 3 X.
Onsdag 21. Juli 6—8 (2 X) II A. *A—Le.*
Torsdag 22. Juli 11—1 (6 X) II B. *He—T.*
— 1—2½ (II B) III B. *N—V.*
— 4—6 (II B) II A. *Li—V.*

Græsk.

Mandag 19. Juli 12½—2½ (6 X) II B. *He—T.*
6—8 (III A) II B. *A—Ha.*
Tirsdag 20. Juli 4—6½ (3 X b) I st.
Onsdag 21. Juli 8—10½ (III A) III A.
4—6 (II B) II A. *Li—V.*
Torsdag 22. Juli 6—8 (2 X) II A. *A—Le.*

Hebraisk.

Tirsdag 20. Juli 4—6 (2 X) II A. *A—Le.*
Onsdag 21. Juli 6—8 (3 X b) I st.
Torsdag 22. Juli 6—8 (II B) II A. *Li—V*

Ægypt.

Mandag 19. Juli 8—9½ (6 X) 5 X. *L—V.*
10—11½ (3 X b) 1 X.
6—8 (6 X) 3 X. *Ho—V.*
Tirsdag 20. Juli 8—9½ (II B) 4 X. *He—P.*

Tirsdag 20 Juli	9 $\frac{3}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$	(3 X a)	2 X.
	9 $\frac{3}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$	(2 X)	4 X. A—Ha.
	1—2 $\frac{3}{4}$	(6 X)	II B. He—T.
Onsdag 21 Juli	10 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{4}$	(III A)	II B. A—Ha.
	4—5 $\frac{1}{2}$	(3 X a)	5 X. A—H.
Torsdag 22 Juli	8—9 $\frac{3}{4}$	(2 X)	II A. A—Le.
	9 $\frac{3}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$	(II B)	II A. Li—V.
	10—11 $\frac{1}{2}$	(III B)	III B. A—L.
	11 $\frac{1}{2}$ —1	(II B)	III B. N—V.
	1—2 $\frac{3}{4}$	(3 X b)	I st.
	4—6	(3 X b)	6 X.
	6—8	(3 X a)	3 X. A—He.
	6—8 $\frac{1}{2}$	(III A)	III A.

Franskf.

Mandag 19 Juli	8—9 $\frac{3}{4}$	(3 X a)	2 X.
	9 $\frac{3}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$	(2 X)	4 X. A—Ha.
	1—2 $\frac{1}{2}$	(2 X)	III B. A—L.
Tirsdag 20 Juli	9 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{4}$	(6 X)	II B. He—T.
	11 $\frac{1}{2}$ —1	(II B)	III B. N—V.
	1—2 $\frac{1}{2}$	(3 X b)	1 X.
	6 $\frac{1}{4}$ —8	(3 X b)	I st.
Onsdag 21 Juli	11—12 $\frac{3}{4}$	(II B)	4 X. He—P.
	12 $\frac{3}{4}$ —2 $\frac{1}{2}$	(2 X)	II A. A—Le.
	4—6	(6 X)	3 X. Ho—V.
	6 $\frac{1}{2}$ —8 $\frac{1}{4}$	(III A)	II B. A—Ha.
Torsdag 22 Juli	8—9 $\frac{3}{4}$	(II B)	II A. Li—V.
	10 $\frac{1}{2}$ —1	(III A)	III A.
	4—6	(3 X a)	3 X. A—He.

Engelskf.

Mandag 19 Juli 11 $\frac{1}{4}$ —1 (3 X b) 1 X.

Tirsdag 20. Juli 8—9½ (3 X a) 2 X.
6—8 (6 X) 3 X.

Religion og Bibelhistorie.

Mandag 19. Juli 8—9½ (II B) 4 X. *He—P.*
1—2½ (II B) III B. *N—V.*
6—8 (2 X) II A. *A—Le.*
Tirsdag 20. Juli 8—10 (III A) II B. *A—Ha.*
10—11½ (3 X b) 1 X.
1—2½ (3 X a) 5 X. *A—H.*
4—6 (6 X) 3 X. *Ho—V.*
6—8 (II B) II A. *Li—V.*
Onsdag 21. Juli 8—9½ (2 X) III B. *A—L.*
8—9½ (6 X) 5 X. *L—V.*
9¾—11½ (3 X a) 2 X.
11½—11¾ (3 X a) 3 X *A—He.*
1—2¾ (3 X b) 1 st.
4—6½ (III A) III A.
4—6 (3 X b) 6 X.
Torsdag 22. Juli 9¾—11½ (2 X) 4 X. *A—Ha.*
6—8 (6 X) II B. *He—T.*

Historie.

Mandag 19. Juli 11½—1 (II B) III B. *N—V.*
4—6 (2 X) II A. *A—Le.*
6—8 (3 X a) 3 X. *A—He.*
Tirsdag 20. Juli 11½—1 (3 X b) 1 X.
11½—1 (2 X) III B. *A—L.*
5¾—8½ (III B) III A.
Onsdag 21. Juli 11½—1½ (6 X) II B. *He—T.*
6—8 (II B) II A. *Li—V.*
6—8 (6 X) 3 X. *Ho—V.*

Torsdag 22 Juli 8—9 $\frac{1}{4}$ (3 X a) 2 X.
11 $\frac{1}{2}$ —1 (3 X b) 1 st.
4—6 (III A) II B. *A—Ha.*

Geographi.

Måndag 19 Juli 8—9 $\frac{1}{4}$ (2 X) 4 X. *A—Ha.*
9 $\frac{1}{2}$ —11 (6 X) 5 X. *L—V.*
9 $\frac{1}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$ (II B) 4 X. *He—P.*
6—8 (II B) II A. *Li—V.*
6—7 $\frac{1}{2}$ (III B) III B. *N—V.*
Torsdag 20 Juli 8—10 (3 X b) 6 X.
11 $\frac{1}{4}$ —1 (6 X) II B. *He—T.*
11 $\frac{1}{2}$ —1 (3 X a) 5 X. *A—H.*
1—2 $\frac{1}{2}$ (2 X) III B. *A—L.*
4—5 $\frac{3}{4}$ (III B) II B. *A—Ha.*

Onsdag 21 Juli 8—9 $\frac{1}{2}$ (3 X b) 1 X.
9 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$ (6 X) 3 X. *Ho—V.*
4—6 (2 R) II A. *A—Le.*
Torsdag 22 Juli 8—10 $\frac{1}{2}$ (III A) III A.
9 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$ (3 X b) 1 st.
9 $\frac{1}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$ (3 X a) 2 X.
12—2 (3 X a) 3 X. *A—He.*

Naturhistorie.

Måndag 19 Juli 11—12 $\frac{1}{2}$ (6 X) 5 X. *L—V.*
1—2 $\frac{1}{2}$ (3 X a) 5 X. *A—H.*
Torsdag 20 Juli 1—2 $\frac{1}{2}$ (II B) III B. *N—V.*
Onsdag 21 Juli 9 $\frac{1}{2}$ —11 (2 X) III B. *A—L.*
11—12 $\frac{3}{4}$ (2 X) 4 X. *A—Ha.*
12 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ (II B) 4 X. *He—P.*
5 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ (3 X a) 3 X. *A—He.*
Torsdag 22 Juli 4—6 (6 X) 3 X. *Ho—V.*
6—8 (3 X b) 6 X.

Naturlære.

Onsdag 21. Juli 8—9½ (3 X a) 2 X.

Torsdag 22. Juli 8—9½ (3 X b) 1 X.

Musiklære.

Mandag 19. Juli 4—6 (3 X a) 3 X. A—He.

Torsdag 22. Juli 1—3 (6 X) 3 X. Ho—V.

Geometri.

Mandag 19. Juli 9¾—11½ (3 X a) 2 X.

6½—8 (3 X b) 1 st.

Tirsdag 20. Juli 10—12 (III A) II B. A—Ha.

12—2½ (III A) III A.

4—6 (II B) II A. Li—V.

6—8 (2 X) II A. A—Le.

Onsdag 21. Juli 9¾—11½ (3 X b) 1 X.

Torsdag 22. Juli 9—11 (6 X) II B. He—T.

Arithmetik.

Mandag 19. Juli 10—12 (III A) II B. A—Ha.

1—2½ (3 X b) 1 X.

4—6 (II B) II A. Li—V.

Onsdag 21. Juli 11½—1 (3 X b) 1 st.

1½—2½ (6 X) II B. He—T.

Torsdag 22. Juli 8—9 (6 X) II B. He—T.

4—6 (2 R) II A. A—Le.

(De lavere Classer henvist under skriftlig Examens)

Negning

(er ligeledes henvist under skriftlig Examens, undtagen:)

Mandag 19. Juli 4—6 (III A) Forberedelsesclæssen.

Classernes Examinationstid er altsaa denne:

I st.

(examineret i 3 A. b.)

Mandag 4—6½ Latin, 6½—8 Geometri.

Tirsdag 4—6½ Græst, 6½—8 Frans.

Onsdag 11½—1 Arithmetik, 1—2½ Religion, 6—8 Hebr.

Torsdag 9½—11½ Geogr., 11½—1 Historie, 1—2½ Tydſt.

II A. A—Le.

(examineret i 2 A.)

Mandag 4—6 Historie, 6—8 Religion.

Tirsdag 4—6 Hebraist, 6—8 Geometri.

Onsdag 12½—2½ Frans, 4—6 Geographi, 6—8 Latin.

Torsdag 8—9½ Tydſt, 4—6 Arithmetik, 6—8 Græst.

II A. Li—V.

(examineret i II B.)

Mandag 4—6 Arithmetik, 6—8 Geographi.

Tirsdag 4—6 Geometri, 6—8 Religion.

Onsdag 4—6 Græst, 6—8 Hist.

Torsdag 8—9½ Frans, 9½—11½ Tydſt, 4—6 Latin,
6—8 Hebraist.

II B. A—Ha.

(examineret i Geographi i III B, ellers i III A.)

Mandag 8—10 Latin, 10—12 Arithmetik, 6—8 Græst.

Tirsdag 8—10 Religion, 10—12 Geometri, 4—5½ Geogr.

Onsdag 10½—12½ Tydſt, 6½—8½ Frans.

Torsdag 4—6 Historie.

II B. He—T.

(examineret i 6 A.)

Mandag 12½—2½ Græst.

Tirsdag 9½—11½ Fransf., 11½—1 Geogr., 1—2½ Thøst.

Onsdag 11½—12½ Historie, 1½—2½ Arithmetik.

Torsdag 8—9 Arithmetik, 9—11 Geometri, 11—1 Latin,
6—8 Religion.

III A.

(examineret i Historie i III B, ellers i III A.)

Mandag 12—2½ Latin.

Tirsdag 12—2½ Geometri, 5½—8½ Historie.

Onsdag 8—10½ Græst., 4—6½ Religion.

Torsdag 8—10½ Geogr., 10½—1 Fransf., 6—8½ Thøst.

III B. A—L.

(examineret i Thøst i III B, ellers i 2 R.)

Mandag 11½—1 Latin, 1—2½ Fransf.

Tirsdag 11½—1 Historie, 1—2½ Geographi.

Onsdag 8—9½ Religion, 9½—11 Naturhist.

Torsdag 10—11½ Thøst, 11½—1 Dansk.

III B. N—V.

(examineret i Geographi i III B, ellers i II B.)

Mandag 11½—1 Historie, 1—2½ Religion, 6—7½ Geogr.

Tirsdag 11½—1 Fransf., 1—2½ Naturhistorie.

Onsdag 8—9½ Dansk.

Torsdag 11½—1 Thøst, 1—2½ Latin.

1 R.

(examineret i 3 R b.)

Mandag 10—11½ Thøst, 11½—1 Engelsf., 1—2½ Arith.

Tirsdag 10—11½ Religion, 11½—1 Hist., 1—2½ Fransf.

Onsdag 8—9½ Geographi, 9½—11½ Geometri.

Torsdag 8—9½ Naturlære.